

Udskriftsdato: 19. december 2025

2019/1 LSF 38 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.)

Ministerium: Udlændinge- og Integrationsministeriet

Journalnummer: Udlændinge- og Integrationsmin., j.nr. 2019-5245

Forslag

til

Lov om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven

(Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.)

§ 1

I lov om dansk indfødsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 1029 af 10. juli 2018, som ændret ved § 1 i lov nr. 1735 af 27. december 2018 og § 2 i lov nr. 173 af 27. februar 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 B indsættes som stk. 3-5

»*Stk. 3.* Den, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, kan af udlændinge- og integrationsministeren fratages sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Stk. 4. Justitsministeren kan bestemme, at oplysninger, der indgår i vurderingen efter stk. 3, af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til parten eller til udlændinge- og integrationsministeren. I sager, hvor vurderingen af, om der er udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, i væsentligt omfang hviler på oplysninger, som ud fra sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan udleveres til parten eller til udlændinge- og integrationsministeren, kan justitsministeren efter anmodning vurdere, om den pågældende efter stk. 3 må anses for at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Denne vurdering lægges til grund ved udlændinge- og integrationsministerens afgørelse af sagen.

Stk. 5. Hvis det trods rimelige bestræbelser ikke er muligt at meddele fratagelsen efter stk. 3 til den, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, på andre måder, optages fratagelse af statsborgerskab som meddelelse i Statstidende.«

2. I § 8 C indsættes efter ”frakendt”: ”eller frataget”.

3. Efter § 8 E indsættes:

»§ 8 F. Sager omfattet af § 8 B, stk. 3, kan indbringes for Københavns Byret af den, som efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, inden 4 uger efter afgørelsens meddelelse. Københavns Byret kan dog undtagelsesvis tillade en indbringelse efter 4 uger. I afgørelsen af sagen ved byretten deltager 3 dommere. Udlændinge- og integrationsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, er part i sagen for det offentlige. Udlændinge- og integrationsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, kan lade personer, der er ansat i Politiets Efterretningstjeneste møde for sig i retten som rettergangsfølgende. Sagens indbringelse for retten kan ikke tillægges opsættende virkning.

Stk. 2. Ved domstolsbehandlingen beskikkes retten en advokat for den, som efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret.

Stk. 3. Ved domstolsbehandling efter stk. 1 beskikkes retten en særlig advokat til at varetage interesser for den person, som i medfør af § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, og på vegne af denne udøver partsbeføjelser med hensyn til oplysninger omfattet af § 8 B, stk. 4, 1. pkt. Om salær og godtgørelse for udlæg til den særlige advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31.

Stk. 4. Den særlige advokat efter stk. 3 skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at deltage i disse. Den særlige advokat skal gøres bekendt med og have udleveret kopi af det materiale, som

indgår i sagen for retten. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, kan dog bestemme, at der af sikkerhedsmæssige grunde ikke udleveres kopi til den særlige advokat. Spørgsmål herom kan indbringes for retten.

Stk. 5. Retten bestemmer, hvordan den, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, i tilfælde af at vedkommende opholder sig i udlandet, får lejlighed til at udtale sig over for retten

Stk. 6. Oplysninger omfattet af § 8 B, stk. 4, 1. pkt., videregives til den særlige advokat beskikket efter stk. 3. Når sådanne oplysninger er videregivet til den særlige advokat, må advokaten ikke drøfte sagen med den, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, eller dennes advokat og må ikke udtale sig i retsmøder, hvor den, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, eller dennes advokat er til stede. Pågældende, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat kan til enhver tid give skriftlige meddelelser til den særlige advokat om sagen.

Stk. 7. Retten kan af egen drift eller efter begæring fra den særlige advokat beskikket efter stk. 3, beslutte, at oplysninger, der er indgået i justitsministerens vurdering efter § 8 B, stk. 4, 1. og 2. pkt., videregives til pågældende, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat, hvis sikkerhedsmæssige forhold ikke kan begrunde justitsministerens bestemmelse efter § 8 B, stk. 4, 1. pkt. Afgørelsen træffes ved kendelse, og efter at den særlige advokat og den, der for det offentlige er part i sagen, har haft lejlighed til at udtale sig. Kendelsen kan kæres af de personer, der er nævnt i 2. pkt. Kære af en afgørelse om, at oplysninger videregives, har opsættende virkning.

Stk. 8. Har retten truffet afgørelse efter stk. 7, 1. pkt., kan justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, bestemme, at de pågældende oplysninger ikke indgår i sagen for retten.

Stk. 9. Ingen må deltage som dommer i sagen, hvis den pågældende har truffet afgørelse efter stk. 7, 1. pkt., eller i øvrigt har haft adgang til oplysninger omfattet af en sådan afgørelse, og justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, har truffet beslutning efter stk. 8 om, at de pågældende oplysninger ikke indgår i sagen for retten.

Stk. 10. Den del af et retsmøde, der angår oplysninger omfattet af § 8 B, stk. 4, 1. pkt., eller hvor sådanne oplysninger fremlægges eller behandles, og som ikke er omfattet af en afgørelse efter stk. 7, holdes for lukkede døre. I denne del af et retsmøde deltager den særlige advokat beskikket efter stk. 3, men ikke pågældende og dennes advokat. Retten bestemmer, hvordan retsmøder, der efter dette stykke helt eller delvis holdes for lukkede døre, gennemføres.

Stk. 11. Retten træffer afgørelse, efter at parterne og den særlige advokat beskikket efter stk. 3, har haft lejlighed til at udtale sig. Rettens afgørelse træffes ved dom.

Stk. 12. Anke af en sag omfattet af denne bestemmelse kan ikke tillægges opsættende virkning.

Stk. 13. Reglerne i denne bestemmelse om sagens behandling i byretten gælder tilsvarende for sagens behandling i landsretten og Højesteret.«

§ 2

I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1022 af 2. oktober 2019, som ændret ved lov nr. 572 af 31. maj 2010, lov nr. 738 af 8. juni 2018 og § 1 i lov nr. 174 af 27. februar 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 9 d ændres ”ved dom” til: ”eller frataget”.

2. I § 45 j, 1. pkt., indsættes efter ”§ 45 e, stk. 2, 2. pkt.”: ”, og indfødsretslovens § 8 F, stk. 3, 1. pkt.”

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Lovforslaget kan stadfæstes straks efter dets vedtagelse.

Stk. 3. Der kan ved fratagelse efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, lægges vægt på handlinger, der er begået forud for lovens ikrafttræden, i det omfang handlingerne kunne føre til frakendelse efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, da handlingerne blev foretaget. Indrejse uden tilladelse i et område omfattet af straffelovens § 114 j, stk. 3, som er foretaget forud for lovens ikrafttræden, kan dog ikke i sig selv begrunde en fratagelse efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Indførelse af administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab
 - 2.1. Gældende ret
 - 2.1.1. Fratagelse af dansk indfødsret
 - 2.1.2. Domstolsbehandling af visse beslutninger om administrativ udvisning
 - 2.2. Udlændinge- og Integrationsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.1. Handlemåde
 - 2.2.2. Proportionalitetsvurdering
 - 2.2.3. Sagens behandling
 - 2.2.4. Handlinger foretaget forud for lovens ikrafttræden
 - 2.2.5. Efterfølgende domstolsprøvelse
 - 2.2.6. Retsvirkning
3. Forholdet til grundloven og internationale forpligtelser
 - 3.1. Indførelse af administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab
 - 3.1.1. Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (statsborgerretskonventionen)
 - 3.1.2. FN's konvention af 1961 om begrænsning af statsløshed (statsløsekonventionen)
 - 3.1.3. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)
 - 3.1.3.1 EMRK artikel 6 og 7
 - 3.1.3.2 EMRK artikel 8
4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen mener, at de såkaldte fremmedkrigere har vendt Danmark ryggen og har kæmpet imod de danske værdier om demokrati og frihed. Regeringen nærer absolut ingen sympati for dem, og de er uønskede i Danmark.

Det er således efter regeringens opfattelse vigtigt at gøre alt, hvad der er muligt for at få taget det danske statsborgerskab fra fremmedkrigere med dobbelt statsborgerskab, og derved i højere grad end i dag sikre, at disse mennesker ikke vender tilbage til Danmark.

På denne baggrund foreslår regeringen med lovforslaget at indføre mulighed for administrativt at kunne fratage en person sit danske statsborgerskab, uden at der stilles krav om, at pågældende skal være dømt ved en domstol i Danmark. Lovforslaget indebærer endvidere, at det vil være muligt at fratage statsborgerskabet, mens den pågældende person stadig befinder sig i udlandet.

2. Indførelse af administrativ frakendelse af dansk indfødsret

2.1. Gældende ret

2.1.1 Frakendelse af dansk indfødsret

Efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, kan den, som dømmes for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 (Landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) og 13 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.), ved dom frakendes sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Er en person i udlandet straffet for en handling, der efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, kan medføre frakendelse af dansk indfødsret, kan indfødsret frakendes i medfør af straffelovens § 11, jf. indfødsretslovens § 8 B, stk. 2.

Efter straffelovens § 11 kan frakendelse af dansk indfødsret ske efter offentlig påtale her i landet, hvis en person, der har dansk indfødsret og er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, i en fremmed stat er straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed.

Det er udtømmende fastsat i artikel 7 i Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret, i hvilke situationer en stats lovgivning må indeholde regler om fortabelse af statsborgerskab ex lege, hvilket vil sige ifølge loven, eller på foranledning af en kontraherende stat. Det følger af artikel 7, stk. 1, litra d, at en af disse situationer er fortabelse i tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser.

Den forklarende rapport til statsborgerretskonventionen indeholder begrænsede bidrag til den nærmere forståelse af formuleringen ”handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser”. Det er således alene anført, at bestemmelsen omfatter landsforræderi og andre handlinger rettet mod statens vitale interesser (f.eks. arbejde for en udenlandsk efterretningstjeneste), mens eksempelvis almindelig kriminalitet ikke er omfattet, hvor alvorlig denne end måtte være.

Indfødsretslovens § 8 B blev indført ved lov nr. 311 af 5. maj 2004 om ændring af indfødsretsloven (ændring af reglerne om erhvervelse af dansk indfødsret ved erklæring samt indførelse af ny bestemmelse om frakendelse af dansk indfødsret).

Det fremgår af pkt. 4.2.5 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4895, at det i overensstemmelse med almindelige betragtninger om proportionalitet er forudsat, at domstolene ved vurderingen af, om en person skal frakendes dansk indfødsret, foretager en afvejning af på den ene side forholdets grovhed og på den anden side en frakendelses betydning for den pågældende.

Det fremgår videre, at den betydning, som frakendelse af dansk indfødsret har for en person, må bero på en konkret vurdering af den pågældendes forhold. Ved denne vurdering bør der navnlig lægges vægt på personens tilknytning her til landet og til udlandet, herunder det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Der kan i den forbindelse bl.a. lægges vægt på varigheden og karakteren af en persons ophold i Danmark og i udlandet. Det bør således tillægges særlig vægt, hvor den pågældende har fået sin opvækst, ligesom ophold i udlandet kan tillægges mindre vægt, hvis udlandsopholdet skyldes arbejde for danske interesser, eller hvis den pågældende person under sit ophold i udlandet har bevaret en tæt tilknytning til Danmark f.eks. gennem tilbagevendende feriebesøg, deltagelse i danske foreninger i udlandet m.v.

Der kan ifølge bemærkningerne endvidere lægges vægt på bl.a. en persons aktuelle familiemæssige forhold her i landet og i udlandet samt den pågældendes rødder, herunder om familien har en langvarig tilknytning til Danmark. Også sprogkundskaber kan have en betydning, herunder navnlig i hvilket omfang

den pågældende behersker dansk og sproget i det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Også udlændingelovens regler om inddragelse af opholdstilladelse og udvisning bør efter bemærkningerne i et vist omfang indgå i proportionalitetsafvejningen.

Det kan endvidere bemærkes, at bestemmelsen som udgangspunkt omfatter alle danske statsborgere, uanset hvorledes dansk indfødsret er erhvervet, og omfatter således f.eks. både personer, som har erhvervet dansk indfødsret ved fødslen, ved adoption, ved erklæring og ved naturalisation. Det er dog en betingelse for fratrækelse af dansk indfødsret, at den pågældende ikke derved bliver statsløs.

Definitionen af statsløse er angivet i artikel 1, stk. 1, i FN's konvention om statsløse personers retsstilling. Det fremgår af bestemmelsen, at "For denne konventions vedkommende betyder udtrykket »statsløs person« en person, som ingen stat i medfør af sin lovgivning anser som sin statsborger."

Det fremgår af FN's Flygtningehøjkommissariats (UNHCR) guidelines til statsløsekonventionen vedrørende tildeling af statsborgerskab til statsløse, at en stat ikke er forpligtet til at tildele statsborgerskab til en statsløs, hvis den pågældende kan opnå et andet statsborgerskab ved blot at lade sig registrere i det pågældende land. Det er en forudsætning, at der ikke er tillagt myndighederne et skøn i forhold til tildeling af statsborgerskab, men at det alene beror på en registrering.

Frakendelsen af dansk indfødsret har alene virkning for den person, som er dømt efter straffelovens kapitel 12 eller 13. Eventuelle børn under 18 år, som har erhvervet dansk indfødsret gennem den pågældende, vil således ikke være omfattet af frakendelsen.

Efter indfødsretslovens § 8 C kan en person ikke støtte ret på at have haft dansk indfødsret, når den pågældende er frakendt indfødsretten i medfør af § 8 A eller § 8 B. Det gælder dog ikke, i det omfang retsforholdet vedrører tiden før frakendelse.

Frakendelse af dansk indfødsret efter § 8 B har virkning fra afsigelse af endelig dom. Afgørelser om frakendelse af dansk indfødsret har således ikke tilbagevirkende kraft i den forstand, at den pågældendes rettigheder og forpligtelser skal revurderes for så vidt angår perioden fra erhvervelsen og indtil frakendelsen af den danske indfødsret. Det gælder, selvom indfødsretten helt eller delvist har været afgørende for den pågældendes retsstilling på visse punkter.

Omvendt kan en person ikke efter frakendelse af dansk indfødsret støtte ret på, at vedkommende tidligere har haft dansk indfødsret. Personer, som er frakendt dansk indfødsret, vil således ikke kunne påberåbe sig lovbestemmelser, som giver særlige rettigheder m.v. til tidligere danske statsborgere.

Det fremgår af udlændingelovens § 9 D, at der efter ansøgning gives opholdstilladelse til en udlænding, som tidligere har haft dansk indfødsret, medmindre udlændingens danske indfødsret er frakendt ved dom efter § 8 A eller § 8 B i lov om dansk indfødsret.

I sager, hvor frakendelsen af dansk statsborgerskab samtidig medfører fortabelse af vedkommendes unionsborgerskab, skal det endvidere indgå i vurderingen, om frakendelsen af statsborgerskabet har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes familie- og arbejdsliv i forhold til EU-retten. Der skal således også indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande i proportionalitetsvurderingen.

2.1.2 Domstolsbehandling af visse beslutninger om administrativ udvisning

Der er i udlændingelovens kapitel 7 b fastsat særlige regler for domstolsbehandling af visse beslutninger om administrativ udvisning, idet der i de sager indgår oplysninger, der ud fra sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den pågældende udlænding.

Efter reglerne i udlændingelovens kapitel 7 b er der mulighed for at fremlægge det fortrolige materiale, der har dannet grundlag for vurderingen af, at den pågældende må anses for en fare for statens sikkerhed, for retten som led i domstolsprøvelsen. Der beskikkes i forbindelse med sagens behandling både en advokat for udlændingen og derudover en særlig advokat, der på vegne af udlændingen får kendskab til og kan udtale sig om det fortrolige materiale, der fremlægges for retten. Udlændingens interesser kan således varetages i relation til dette fortrolige materiale, uden at de sikkerhedsmæssige grunde, som gør, at oplysningerne ikke kan videregives til udlændingen, tilsidesættes.

2.2. Udlændinge- og Integrationsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Med lovforslaget indføres mulighed for administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab i tilfælde, hvor en person med dobbelt statsborgerskab har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Der har været situationer, hvor personer er udrejst til bl.a. Syrien og Irak for at kæmpe for en terrororganisation, og hvor fremmedkrigernes fortsatte ophold i udlandet har resulteret i, at der – som følge af den gældende lovgivning – ikke kan føres straffesager mod dem, selvom de er fængslet i Danmark in absentia. I den forbindelse har der været et ønske om at kunne fratage disse personer, der er danske statsborgere, deres statsborgerskab, mens de fortsat befinder sig i udlandet – og således også afholde dem fra at kunne komme tilbage til Danmark, hvor de vil udgøre en trussel mod det danske samfund.

Med baggrund i denne situation foreslås en hjemmel til administrativt at kunne fratage dansk statsborgerskab fra personer med dobbelt statsborgerskab, der har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Med forslaget vil det som udgangspunkt være udlændinge- og integrationsministeren, der vurderer, om pågældende har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser og herefter træffer afgørelse, om der skal ske fratagelse.

I sager, hvor vurderingen af, om der er udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, i væsentligt omfang hviler på oplysninger, som ud fra sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan udleveres til parten eller til udlændinge- og integrationsministeriet, kan justitsministeren efter anmodning til brug for behandlingen af en sag om fratagelse vurdere, om den pågældende må anses for at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Denne vurdering lægges til grund ved udlændinge- og integrationsministerens afgørelse af sagen.

Der vil med den foreslåede administrative fratagelse ikke være krav om, at den pågældende er dømt for et strafbart forhold forinden fratagelsen, eller at pågældende befinder sig her i landet i forbindelse med behandlingen af sagen om administrativ fratagelse. Pågældende vil således kunne opholde sig i udlandet under behandlingen af sagen. Fratagelse vil kunne ske væsentligt hurtigere end i dag, hvor pågældende skal være indrejst i Danmark igen og dømmes for overtrædelse af en eller flere af bestemmelserne i straffelovens kapitel 12 eller 13, førend der tillige ved dom kan ske fratagelse af pågældendes statsborgerskab. Den foreslåede ordning vil således være et relevant, fleksibelt og effektivt redskab i bl.a. forebyggelsen af terror.

Det forudsættes imidlertid, at i tilfælde, hvor det både er muligt at indlede en sag om frakendelse af dansk indfødsret i henhold til indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, hvorefter frakendelse sker ved dom og i henhold til den foreslåede § 8 B, stk. 3, vil frakendelsessagen blive indledt i henhold til § 8 B, stk. 1.

Ved vurderingen af, om en person ved fratagelsen bliver statsløs, kan det indgå, om den pågældende kan erhverve et statsborgerskab i et andet land ved blot at lade sig registrere ved dette lands myndigheder. Denne udvidende fortolkning af statsløsekonventionen bygger på tilkendegivelserne i UNHCR's guidelines til statsløsekonventionen vedrørende tildeling af statsborgerskab.

Der vurderes således på baggrund af UNHCR's guidelines til statsløsekonventionen vedrørende tildeling af statsborgerskab til statsløse at være rum for at fortolke statsløsekonventionen på den måde, at hvis en person har ret til et andet statsborgerskab ved den blotte registrering hos det andet lands myndigheder, uden at der er efterladt et skøn til myndighederne, vil personen ikke kunne påberåbe sig konventionernes beskyttelse mod at blive frataget til statsløshed.

Denne fortolkning af statsløsekonventionen vil også skulle lægges til grund i relation til frakendelse efter den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, om frakendelse ved dom i forbindelse med overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13.

2.2.1 Handlemåde

Med muligheden for fratagelse i tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, vil der f.eks. kunne ske fratagelse i de tilfælde, hvor en dansk statsborger uden tilladelse indrejser eller opholder sig i et område, hvor der er indrejse- og opholdsforbud, og hvor det vurderes, at den pågældende i den forbindelse har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Det afgørende er således, om pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Formuleringen "handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser" stammer fra Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret, hvorved der udtømmende er fastsat, i hvilke tilfælde en kontraherende stats nationale lovgivning må indeholde bestemmelser om fortabelse af statsborgerskab ex lege eller på foranledning af en kontraherende stat. Den foreslåede bestemmelse skal således praktiseres i overensstemmelse hermed. Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen alene, at bestemmelsen omfatter landsforræderi og andre handlinger rettet mod statens vitale interesser (f.eks. arbejde for en udenlandsk efterretningstjeneste), mens eksempelvis almindelig kriminalitet ikke er omfattet, hvor alvorlig denne end måtte være.

Det vil således være arten og karakteren af handlemåden, der afgør, om der kan ske fratagelse. Dét, at der er tale om alvorlig kriminalitet, vil ikke i sig selv kunne begrunde, at der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Handlemåden skal være egnet til at påvirke staten negativt for at kunne føre til fratagelse. Ved vurderingen af, om der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, vil det kunne indgå, om handlemåden er kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 og 13. Således vil eksempelvis tilslutning til en væbnet styrke for en part, som kæmper mod den danske stat, terrorisme, herunder træning, instruktion eller på anden måde oplæring af en person til at begå eller fremme terrorhandling og handlinger, der sigter til ved udenlandsk bistand, ved magtanvendelse eller trussel derom at forandre statsforfatningen eller sætte den ud af kraft, kunne danne grundlag for administrativ fratagelse. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke vil være en betingelse, at vedkommende er blevet dømt for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13.

Det vil ikke ved vurderingen af handlemåden og afgørelsen om administrativ fratagelse skulle vurderes, om den pågældende har gjort sig skyldig i overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, herunder om der foreligger det til domfældelse fornødne forsæt. Det vil således alene være gerningsbeskrivelserne i kapitel 12 og 13, der kan inddrages i vurderingen af, om en handlemåde er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Det vil heller ikke være udelukket, at handlinger, som ikke er omfattet af nogen gerningsbeskrivelse i kapitel 12 og 13 i straffeloven, men som er af lignende karakter, vil kunne føre til administrativ fratagelse, hvis den udviste handlemåde er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Det forudsættes i den

forbindelse, at fratagelsen sker inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 1, litra d.

2.2.2 Proportionalitetsvurdering

Det forudsættes, at der i hver enkelt sag foretages en konkret og individuel vurdering af, om der f.eks. i forbindelse med indrejsen eller opholdet i et område, hvor der er indrejse- og opholdsforbud, er udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Herudover vil myndigheden også skulle foretage en konkret proportionalitetsafvejning af fratagelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed. Proportionalitetsvurderingen vil være på linje med den proportionalitetsafvejning, der skal foretages ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter den nuværende § 8 B, stk. 1, i indfødsretsloven, som omhandler frakendelse af dansk indfødsret for personer, der er dømt for overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13.

Den betydning, som fratagelse af dansk indfødsret har for en person, må bero på en konkret vurdering af den pågældendes forhold. Ved denne vurdering bør der navnlig lægges vægt på personens tilknytning her til landet og til udlandet, herunder det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Der kan i den forbindelse bl.a. lægges vægt på varigheden og karakteren af en persons ophold i Danmark og i udlandet. Det bør således tillægges særlig vægt, hvor den pågældende har fået sin opvækst, ligesom ophold i udlandet kan tillægges mindre vægt, hvis udlandsopholdet skyldes arbejde for danske interesser, eller hvis den pågældende person under sit ophold i udlandet har bevaret en tæt tilknytning til Danmark f.eks. gennem tilbagevendende feriebesøg, deltagelse i danske foreninger i udlandet m.v.

Der kan endvidere lægges vægt på bl.a. en persons aktuelle familiemæssige forhold her i landet og i udlandet samt den pågældendes rødder, herunder om familien har en langvarig tilknytning til Danmark. Også sprogkundskaber kan have en betydning, herunder navnlig i hvilket omfang den pågældende behersker dansk og sproget i det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Også udlændingelovens regler om inddragelse og opnåelse af opholdstilladelse og udvisning bør i et vist omfang indgå i proportionalitetsafvejningen. Herudover kan personens alder også have betydning, herunder særligt hvis der er tale om en mindreårig person.

Endelig skal det i sager, hvor fratagelsen af dansk statsborgerskab samtidig medfører fortabelse af vedkommendes unionsborgerskab, indgå i vurderingen, om fratagelsen af statsborgerskab har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes familie- og arbejdsliv i forhold til EU-retten. Der skal således også indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande i proportionalitetsvurderingen. Denne vurdering skal ligeledes foretages i sager om fratagelse efter indfødsretslovens § 8 A og § 8 B, stk. 1 og 2.

2.2.3 Sagens behandling

Afgørelsen om administrativ fratagelse vil være en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Pågældende vil således som udgangspunkt være omfattet af de retssikkerhedsgarantier, som følger af forvaltningsloven og forvaltningsretten, herunder bl.a. partshøring, ret til at afgive udtalelse og begrundelse.

Som udgangspunkt vil det være muligt at partshøre via e-boks, selvom den pågældende er rejst ud af landet. Det følger af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, at hvis en fysisk person, der er tilsluttet efter stk. 1 (krav om obligatorisk tilslutning for fysiske personer på 15 år eller derover med bopæl eller fast ophold i Danmark), ikke længere har bopæl eller fast ophold i Danmark, fortsætter tilslutningen efter stk. 1 uændret, medmindre den pågældende anmoder om fritagelse.

I tilfælde, hvor pågældende er undtaget fra Offentlig Digital Post eller har anmodet om fritagelse efter

udrejsen af Danmark, afhænger partshøringen af, hvorvidt det vil være forbundet med væsentlige vanskeligheder at partshøre den pågældende, jf. § 19, stk. 2, nr. 5, 2. led i forvaltningsloven. Det vil eksempelvis ikke være muligt at partshøre i tilfælde, hvor Udlændinge- og Integrationsministeriet ikke er bekendt med den pågældendes opholdssted. Der henvises i den forbindelse til ombudsmandens udtalelse refereret i FOB 2006.414.

Administrativ fratagelse af statsborgerskab vil efter almindelige forvaltningsretlige regler skulle meddeles til den person, afgørelsen træffes over for. Meddelelse vil bl.a. kunne ske via Offentlig Digital Post. I tilfælde, hvor det trods rimelige bestræbelser herpå ikke er muligt på andre måder, herunder via Offentlig Digital Post, at meddele bortfaldet til den pågældende, vil der blive optaget en meddelelse i Statstidende om, at den pågældendes statsborgerskab er frataget, og at nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til Udlændinge- og Integrationsministeriet. Det vil ikke af den optagne meddelelse fremgå, hvad baggrunden for fratagelsen er.

En sag om administrativ fratagelse vil ofte tage udgangspunkt i oplysninger fra Politiets Efterretningstjeneste (PET). Det er dog ikke udelukket, at en sag om administrativ fratagelse kan blive indledt i anledning af oplysninger, Udlændinge- og Integrationsministeriet modtager fra andre myndigheder eller personer. I sådanne tilfælde må det i praksis altid forventes, at det vil være relevant at høre PET. PET vil kunne være i besiddelse af relevante oplysninger om danske statsborgere, der kan vurderes at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesse. PET kan f.eks. være i besiddelse af oplysninger om en persons indrejse eller ophold i et område omfattet af straffelovens indrejse- og opholdsforbud. Der kan dog være situationer, hvor PET ikke – eller kun i begrænset omfang – vil kunne videregive sådanne oplysninger af hensyn til disses karakter.

Det er således forudsat med indførelsen af muligheden for administrativ fratagelse, at Udlændinge- og Integrationsministeriet får indberettet oplysninger fra PET om pågældende person, når der kan være grundlag for at indlede en sag om administrativ fratagelse, samt at PET videregiver relevante oplysninger i tilfælde, hvor Udlændinge- og Integrationsministeriet anmoder herom som led i behandlingen af en sag om administrativ fratagelse, i det omfang PET kan udlevere disse oplysninger.

2.2.4 Handlinger foretaget forud for lovens ikrafttræden

Det forudsættes med lovændringen, at handlinger, som er foretaget forud for lovens ikrafttræden, vil kunne indgå i vurderingen af, om den pågældende har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser, i det omfang disse handlinger kunne føre til frakendelse ved dom, da de blev foretaget. Herved forstås, at handlingerne, da de blev foretaget, var omfattet af gerningsbeskrivelsen i en eller flere af de bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, der i dag kan danne grundlag for frakendelse ved dom efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1. Det bemærkes i denne forbindelse, at det ikke ved en afgørelse om administrativ fratagelse vil skulle vurderes, om den pågældende har gjort sig skyldig, herunder om der foreligger det til domfældelse fornødne forsæt, i overtrædelse af en eller flere af disse bestemmelser.

2.2.5 Efterfølgende domstolsprøvelse

En person, der administrativt har fået frataget sit danske statsborgerskab, vil i medfør af grundlovens § 63 kunne indbringe den administrative afgørelse for domstolene.

Det foreslås, at der med udgangspunkt i de særlige regler, der gælder i udlændingelovens kapitel 7 b for domstolsprøvelse af visse beslutninger om administrativ udvisning af udlændinge, der må anses for en fare for statens sikkerhed, fastsættes særlige regler i indfødsretsloven til domstolsprøvelse af en afgørelse om administrativ fratagelse.

Det vil både være vurderingen af, at pågældende kan anses for at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser og fratagelsen af dansk indfødsret, der ved indbringelsen for domstolene kan ske en prøvelse af.

Det er pågældende selv, der skal indbringe sagen for retten, og med forslaget fastsættes der en frist på 4 uger efter afgørelsens meddelelse hertil. Fristen fastsættes af hensyn til sagens fremme. Retten kan dog undtagelsesvis tillade en indbringelse efter 4 uger. Retten kan således undtagelsesvist give oprejsningsbevilling. Dette kan f.eks. være i tilfælde, hvor parten pga. undskyldelige forhold kan godtgøre ikke at være blevet bekendt med indbringelsesfristen til domstolene. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke vil være et undskyldeligt forhold, at parten har bragt sig selv i en situation, hvor det ikke er muligt for vedkommende at tilgå sin e-boks eller læse Statstidende.

Med lovforslaget vil indbringelsen ikke have opsættende virkning. Den administrative afgørelse om fratagelse står således ved magt under sagens behandling og under en eventuel anke. Hvis domstolene annullerer udlændinge- og integrationsministerens afgørelse om fratagelse som ugyldig, vil afgørelsen være uden retsvirkning, dvs. at afgørelsen ikke har retskraft, og den pågældende vil ikke længere være frataget sit statsborgerskab.

Sagen vil som udgangspunkt undergå en behandling ved domstolene med partsindsigt i alt relevant materiale, der har ligget til grundlag for udlændinge- og integrationsministeriets afgørelse.

Forslaget indebærer dog, at i de undtagelsesvis tilfælde, hvor det er justitsministeren, der har vurderet, at en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser, og afgørelsen således i væsentligt omfang hviler på oplysninger, der af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den person, vurderingen angår, vil det fortrolige materiale blive fremlagt for retten i lukkede retsmøder, således at retten får det bedst mulige bedømmelsesgrundlag af sagen.

I disse undtagelsesvis sager vil der blive beskikket en særlig advokat for pågældende, der har adgang til det samme fortrolige materiale som retten, og som har til opgave at varetage pågældendes interesser i relation til det fortrolige materiale under domstolsbehandlingen, herunder kan advokaten f.eks. fremsætte begæring over for retten om, at de fremlagte fortrolige oplysninger helt eller delvist videregives til pågældende under domstolsbehandlingen.

De oplysninger, der har dannet grundlag for justitsministerens vurdering af den udviste handlemåde, vil som det klare udgangspunkt blive fremlagt for retten i lukkede retsmøder. Der kan dog i denne vurdering være indgået oplysninger af en sådan særlig karakter, at de af hensyn til statens sikkerhed, herunder PET's virksomhed, ikke kan videregives til andre og heller ikke som led i den foreslåede særlige domstolsbehandling. Hvis sådanne oplysninger ikke fremlægges for retten og den særlige advokat, vil oplysningerne ikke indgå i grundlaget for rettens afgørelse i sagen.

Indtil det fortrolige materiale er fremlagt for den særlige advokat, kan den pågældende drøfte sagen med personen, der har fået frataget sin danske indfødsret og dennes advokat med henblik på, at deres synspunkter kan indgå i den særlige advokats videre arbejde med sagen. Når den særlige advokat har fået kendskab til det fortrolige materiale, foreslås det, at han eller hun ikke længere kan drøfte sagen med pågældende og dennes advokat. I modsat fald kunne der være en risiko for, at den særlige advokat ved f.eks. at stille supplerende spørgsmål til pågældende uforvarende kan komme til at afsløre kendskab til oplysninger, som af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til pågældende. Det bemærkes, at personen, der har fået frataget sin danske indfødsret og dennes advokat også efter, at den særlige advokat har fået kendskab til det fortrolige materiale, løbende kan give skriftlige meddelelser til den særlige advokat om sagen m.v.

Personen, der har fået frataget sin danske indfødsret og dennes advokat vil derfor have kendskab til, hvem der er beskikket som særlig advokat i sagen.

Selv i disse undtagelsesvisse tilfælde med fremlæggelse af dele af sagens materiale i lukkede retsmøder er det forudsat, at der i den åbne del af domstolsbehandlingen vil blive fremlagt tilstrækkeligt materiale til, at pågældende og dennes advokat har mulighed for kontradiktion, jf. også Højesterets kendelser af 2. juli 2008, hvoraf den ene er trykt i UfR 2008.2394 H, om lovligheden af frihedsberøvelse af en tunesisk statsborger, der var udvist, fordi han var anset for en fare for statens sikkerhed.

Det fremgår endvidere af UfR 2008.2394 H, at "[s]elv om beslutningen om frihedsberøvelse sker for at sikre gennemførelsen af udvisningsafgørelsen, som igen er baseret på afgørelsen om, at udlændingen må anses for en fare for statens sikkerhed, og selv om gyldigheden af disse afgørelser ikke kan prøves under en sag om frihedsberøvelse i henhold til § 37, finder Højesteret, at en kontrol af frihedsberøvelsens lovlighed skal indebære en vis prøvelse af det faktuelle grundlag for afgørelsen om, at udlændingen må anses for en fare for statens sikkerhed. Der må kræves en rimelig sandsynliggørelse af, at der har været et sådant faktisk grundlag for farevurderingen, at frihedsberøvelsen ikke kan anses for uhjemlet eller ubegrundet, jf. herved også Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 5, stk. 4. Denne sandsynliggørelse må ske ved, at myndighederne for retten fremlægger de i så henseende fornødne oplysninger med passende adgang til kontradiktion. "

I sager hvor det er vurderet, at pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser forudsættes således, at der er en rimelig sandsynliggørelse af, at der har været et sådant faktisk grundlag for vurderingen af den udviste handlemåde, og at denne sandsynliggørelse sker ved, at myndighederne for retten fremlægger de i så henseende fornødne oplysninger med passende adgang til kontradiktion.

Det bemærkes i den forbindelse, at også Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 rummer en processuel beskyttelse i forbindelse med indgreb i retten til respekt for familie- eller privatlivet. Bestemmelsen forudsætter således adgang til at få det pågældende indgreb prøvet ved et uafhængigt og upartisk organ med kompetence til at vurdere alle relevante faktiske og retlige spørgsmål under en procedure med kontradiktionsadgang. Dette gælder også i tilfælde, hvor indgrebet er begrundet i hensyn til statens sikkerhed. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Domstolen) anerkender i den forbindelse, at myndighedernes vurdering af, hvad der udgør en trussel, skal tillægges betydelig vægt, men ifølge Domstolens praksis skal det upartiske organ sættes i stand til at reagere i tilfælde, hvor påberåbelsen af statens sikkerhed ikke har et rimeligt grundlag i sagens faktiske omstændigheder eller er udtryk for en ulovlig eller arbitrær forståelse af begrebet "statens sikkerhed". Der henvises til Domstolens dom af 20. juni 2002 i Al-Nashif mod Bulgarien, navnlig pr. 122-124.

2.2.6 Retsvirkning

Bestemmelsen omfatter som udgangspunkt alle danske statsborgere, uanset hvorledes dansk indfødsret er erhvervet, og omfatter således f.eks. både personer, som har erhvervet dansk indfødsret ved fødslen, ved adoption, ved erklæring og ved naturalisation. Det er dog en betingelse for fratagelse af dansk indfødsret, at den pågældende ikke derved bliver statsløs.

Fratagelsen af dansk indfødsret har alene virkning for den person, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser. Eventuelle børn under 18 år, som har erhvervet dansk indfødsret gennem den pågældende, vil således ikke være omfattet af fratagelsen, hvilket er i overensstemmelse med Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret. Der henvises til afsnit 3.1.1.

Efter indfødsretslovens § 8 C kan en person ikke støtte ret på at have haft dansk indfødsret, når den pågældende er frakendt indfødsretten i medfør af § 8 A eller § 8 B. Det gælder dog ikke, i det omfang retsforholdet vedrører tiden før frakendelse. Dette vil også gælde for personer, der administrativt er blevet frataget deres danske statsborgerskab.

Fratagelsen af dansk indfødsret vil have retsvirkning fra tidspunktet for meddelelse af afgørelsen om fratagelse, herunder eventuelt ved offentliggørelse i Statstidende. Indbringelsen af sagen for retten vil efter forslaget ikke have opsættende virkning.

Afgørelse om fratagelse af dansk indfødsret indebærer ikke, at den pågældendes rettigheder og forpligtelser skal revurderes for så vidt angår perioden fra erhvervelsen og indtil fratagelsen af den danske indfødsret. Det gælder, selvom indfødsretten helt eller delvist har været afgørende for den pågældendes retsstilling på visse punkter.

Omvendt kan en person ikke efter fratagelse af dansk indfødsret støtte ret på, at vedkommende tidligere har haft dansk indfødsret. Personer, som er frataget dansk indfødsret, vil således ikke kunne påberåbe sig lovbestemmelser, som giver særlige rettigheder m.v. til tidligere danske statsborgere.

Som følge af muligheden for administrativ fratagelse, hvor det hidtil kun har været muligt at frakende ved dom, foreslås der også en ændring af udlændingelovens § 9 D, således at personer, der har fået frataget deres danske statsborgerskab, ikke har mulighed for at opnå opholdstilladelse som tidligere danske statsborgere, uanset om frakendelsen er sket ved dom, eller fratagelsen er sket administrativt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2, og § 2, nr. 1, samt bemærkningerne hertil.

3. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser

Det vurderes, at lovforslaget er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Nedenfor følger en kort gennemgang af forholdet til de mest relevante konventioner på indfødsretsområdet.

3.1. Indførelse af administrativ frakendelse af dansk indfødsret

3.1.1 Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (statsborgerretskonventionen)

Det fremgår af statsborgerretskonventionens artikel 4, litra c, at de kontraherende stater regler om statsborgerskab skal bygge på princippet om, at ingen kan fratages sin statsborgerret på et vilkårligt grundlag.

Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen, at eksempler på vilkårlig fratagelse af statsborgerret er fratagelse på grund af bl.a. religion, race, national eller etnisk oprindelse og fratagelse af politiske grunde. Det fremgår endvidere af den forklarende rapport, at princippet om, at statsborgerret ikke må fratages på et vilkårligt grundlag, generelt indebærer, at en afgørelse om fratagelse skal være forudsigelig, proportional og foreskrevet ved lov.

I forhold til fortabelse af statsborgerskab ex lege eller på foranledning af en kontraherende stat er det udtømmende fastsat i konventionens artikel 7, i hvilke situationer en stats lovgivning må indeholde regler om fortabelse af statsborgerskab. Det følger af konventionens artikel 7, stk. 1, litra d, at en af disse situationer er fortabelse i tilfælde, hvor der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser.

Den forklarende rapport til statsborgerretskonventionen indeholder begrænsede bidrag til den nærmere forståelse af formuleringen ”handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale inte-

resser". Det er således alene anført, at bestemmelsen omfatter landsforræderi og andre handlinger rettet mod statens vitale interesser (f.eks. arbejde for en udenlandsk efterretningstjeneste), mens eksempelvis almindelig kriminalitet ikke er omfattet, hvor alvorlig denne end måtte være.

Det følger af statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 2, at en kontraherende stats nationale lovgivning bl.a. ikke må indeholde bestemmelser om, at børn ligeledes fortaber deres statsborgerret i tilfælde, hvor forældre fortaber deres statsborgerret i det pågældende land på grund af en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser.

Det følger endvidere af statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 3, at en stats nationale lovgivning ikke må indeholde bestemmelser om, at statsborgerretten fortabes, hvis den pågældende person derved bliver statsløs.

Det fremgår endelig af statsborgerretskonventionens artikel 12, at enhver kontraherende stat skal sikre, at afgørelser, der vedrører bl.a. fortabelse af statsborgerskab, kan gøres til genstand for fornyet administrativ eller retslig prøvelse i overensstemmelse med landets nationale lovgivning.

Den foreslåede bestemmelse om administrativ fratagelse er udformet med udgangspunkt i statsborgerretskonventionens bestemmelse om fratagelse i tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser. Bestemmelsen indeholder endvidere forbehold for, at der ikke kan ske fratagelse i tilfælde, hvor pågældende derved bliver statsløs. Der henvises i den forbindelse til afsnit 3.1.2.

Den administrative fratagelse vil derudover som følge af dette lovforslag være hjemlet ved lov, og det vil fremgå af lovhjemlen, i hvilke tilfælde den administrative fratagelse kan ske. Det er endvidere forudsat, at der foretages en individuel og konkret proportionalitetsvurdering i hver sag om administrativ fratagelse.

Herudover vil en afgørelse om administrativ fratagelse kunne indbringes for domstolene i 4 uger efter, at den pågældende har modtaget meddelelse om fratagelse af dansk indfødsret, i medfør af grundlovens § 63.

Fratagelsen af dansk indfødsret vil endelig alene have virkning for den person, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser. Eventuelle børn under 18 år, som har erhvervet dansk indfødsret gennem den pågældende, vil således ikke være omfattet af fratagelsen.

Det er derfor Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse, at den foreslåede bestemmelse om administrativ fratagelse ikke rejser spørgsmål i forhold til statsborgerretskonventionen.

3.1.2 FN's konvention af 1961 om begrænsning af statsløshed (statsløsekonventionen)

Det følger af statsløsekonventionens artikel 8, stk. 1 og 2, bl.a., at en kontraherende stat ikke må fratage nogen person statsborgerretten, hvis en sådan fratagelse vil gøre den pågældende statsløs. Som undtagelse hertil hører dog tilfælde, hvor statsborgerretten eksempelvis er opnået ved urigtige anbringender eller svig.

Herudover følger det af konventionens artikel 9, at ingen kontraherende stat må fratage nogen person eller persongruppe deres statsborgerret af racemæssige, etniske, religiøse eller politiske grunde.

Det er en forudsætning for fratagelse efter den foreslåede bestemmelse, at pågældende ikke bliver statsløs. Der er endvidere ikke tale om fratagelse af statsborgerskab af racemæssige, etniske, religiøse eller politiske grunde.

Definitionen af statsløse er angivet i artikel 1, stk. 1, i konventionen af 28. september 1954 om statsløse

personers retsstilling. Det fremgår af bestemmelsen, at ”For denne konventions vedkommende betyder udtrykket »statsløs person« en person, som ingen stat i medfør af sin lovgivning anser som sin statsborger.”

Det fremgår af pkt. 24-26 i UNHCR’s guidelines on statelessness no. 4 vedrørende tildeling af statsborgerskab til statsløse, at en stat ikke er forpligtet til at tildele statsborgerskab til en statsløs, hvis den pågældende kan opnå et andet statsborgerskab ved blot at lade sig registrere i det pågældende land. Det er en forudsætning, at der ikke er tillagt myndighederne et skøn i forhold til tildeling af statsborgerskab, men at det alene beror på en registrering.

Det fremgår af pkt. 16 i Handbook on Protection of Stateless Persons, at en person er statsløs fra det øjeblik, betingelsen i artikel 1, stk. 1, er opfyldt.

Endvidere fremgår følgende af pkt. 5 i summary conclusions fra et ekspertmøde arrangeret af UNHCR i 2013 om ”Interpreting the 1961 Statelessness Convention and Avoiding Statelessness resulting from Loss and Deprivation of Nationality” om, hvornår en person er statsløs:

“Where the 1961 Convention requires that a person shall not lose or be deprived of nationality if this would render him or her stateless, States are required to examine whether the person possesses another nationality at the time of loss or deprivation, not whether they could acquire a nationality at some future date.”

Der vurderes på baggrund af ovenstående, herunder pkt. 24-26 i UNHCR’s guidelines on statelessness no. 4 vedrørende tildeling af statsborgerskab til statsløse at være rum for at fortolke statsløsekonventionen på den måde, at hvis en person har ret til et andet statsborgerskab ved den blotte registrering hos det andet lands myndigheder, uden at der er efterladt et skøn til myndighederne, vil personen ikke kunne påberåbe sig konventionernes beskyttelse mod at blive frataget til statsløshed.

Ved vurderingen af, om en person ved fratagelsen bliver statsløs, kan det således indgå, om den pågældende kan erhverve et statsborgerskab i et andet land ved blot at lade sig registrere ved dette lands myndigheder.

Det er derfor Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse, at den foreslåede bestemmelse ikke rejser spørgsmål i forhold til statsløsekonventionen.

3.1.3 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)

3.1.3.1 EMRK artikel 6 og 7

Efter EMRK artikel 6, stk. 1, har enhver, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse, ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig tid for en ved lov oprettet uafhængig og upartisk domstol.

Efter EMRK artikel 7, stk. 1, kan ingen kendes skyldig i en strafbar lovovertrædelse på grund af en handling eller undladelse, der ikke udgjorde en strafbar overtrædelse af national eller international ret på den tid, da den blev begået.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Domstolen) har i flere sager fundet, at sager om erhvervelse og fortabelse af statsborgerskab ikke udgør sager om borgerlige rettigheder og forpligtelser eller en straffesag i EMRK’s forstand, hvorfor EMRK artikel 6 ikke finder anvendelse herpå, jf. bl.a. Domstolens afvisningskendelse af 4. januar 2005 i Naumov mod Albanien, samt Domstolens dom af 7. februar 2012 i Al-Hamdani mod Bosnien-Herzegovina.

For så vidt angår straffesager antages det, at udtrykket strafbar lovovertrædelse i EMRK artikel 7 svarer til begrebet anklage for en forbrydelse i artikel 6, stk. 1. Det må derfor antages, at heller ikke artikel 7 finder anvendelse på afgørelser om fratagelse af statsborgerskab. Der henvises i denne forbindelse til Domstolens dom af 19. november 2015 i Mikhaylova mod Rusland, pr. 55-56, samt Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, 4. udgave (2017), side 737.

Det bemærkes endvidere, at det ikke er en forudsætning for udnyttelse af den foreslåede hjemmel til administrativ fratagelse af statsborgerskab, at den pågældende er dømt for eller i øvrigt har begået noget strafbart. Det skal alene vurderes, om den pågældende har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser. Som det fremgår ovenfor af pkt. 5.2.1, vil det ved en afgørelse om administrativ fratagelse ikke skulle vurderes, om den pågældende har gjort sig skyldig i et strafbart forhold, herunder om der foreligger det til domfældelse fornødne forsæt, i overtrædelse af en eller flere straffelovsbestemmelser.

Det er på den baggrund Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse, at sager om administrativ fratagelse af statsborgerskab på baggrund af en udvist handlemåde, der er til alvorlig fare for Danmarks vitale interesser, ikke udgør straffesager i EMRK's forstand.

3.1.3.2 EMRK artikel 8

For så vidt angår EMRK artikel 8 har Domstolen udtalt, at en fratagelse af statsborgerskab efter omstændighederne kan rejse spørgsmål i relation til bestemmelsen. I sådanne sager vurderer Domstolen dels konsekvenserne af fratagelsen for den pågældende, herunder om den pågældende ved fratagelsen bliver statsløs, dels om fratagelsen kan karakteriseres som vilkårlig, jf. f.eks. Domstolens afvisningskendelser af 7. februar 2017 i K2 mod Storbritannien, og 22. januar 2019 i Said Abdul Salam Mubarak mod Danmark.

For så vidt angår konsekvenserne af fratagelsen bemærkes det, at det fremgår udtrykkeligt af forslaget § 1, nr. 8, at der ikke kan ske fratagelse, hvis den pågældende bliver statsløs. Som det fremgår af pkt. 5.2.2 ovenfor, forudsættes det endvidere med forslaget, at der i forbindelse med sagen om administrativ fratagelse skal foretages en konkret proportionalitetsvurdering af fratagelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed.

Det vurderes, at det ikke vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, hvis en person fratages sit statsborgerskab i det tilfælde, hvor den pågældende har statsborgerskab i et andet land eller er berettiget hertil ved den blotte registrering hos det andet lands myndigheder.

Ved vurderingen af, om fratagelsen er vilkårlig, lægger Domstolen navnlig vægt på, om fratagelsen er foreskrevet ved lov, om fratagelsen er ledsaget af nødvendige processuelle garantier, herunder om der er mulighed for at indbringe afgørelsen for domstolene, og om myndighederne har handlet omhyggeligt og hurtigt. Der henvises til afvisningskendelser af 7. februar 2017 i K2 mod Storbritannien og af 22. januar 2019 i Said Abdul Salam Mubarak mod Danmark.

Navnlig henset til, at den foreslåede adgang til at træffe afgørelser om administrativ fratagelse af statsborgerskab – som det fremgår af pkt. 2.2.5 ovenfor – er omfattet af adgangen til domstolsprøvelse af forvaltningens afgørelser, jf. grundlovens § 63, og at der for så vidt angår handlinger foretaget forud for lovens ikrafttræden – som det fremgår af pkt. 2.2.4 ovenfor – alene kan lægges vægt på forhold, som allerede på tidspunktet for handlingernes foretagelse kunne føre til frakendelse af statsborgerskab ved dom, er det Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at administrative fratagelser af statsborgerskab efter dette lovforslag ikke vil kunne anses som vilkårlige.

Det bemærkes, at der for så vidt angår administrativ fratagelse af statsborgerskab på baggrund af

handling, der er foretaget forud for lovens ikrafttræden, vil være tale om et mere intensivt indgreb end en tilsvarende fratagelse på grundlag af handlinger foretaget efter lovens ikrafttræden. Lovforslaget indebærer imidlertid alene, at der kan lægges vægt på handlinger foretaget forud for lovens ikrafttræden i det omfang, de pågældende handlinger kunne have medført frakendelse ved dom efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, da handlingerne blev foretaget. Der vurderes på den baggrund at være en vis mindre procesrisiko forbundet med ordningen, navnlig idet der ikke ses at foreligge praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt et statsborgerskab inden for rammerne af artikel 8 kan fratages administrativt, selvom dette ikke var muligt på det tidspunkt, hvor handlingen blev foretaget. Det bemærkes i øvrigt, at den pågældende i forbindelse med en eventuel fratagelse af statsborgerskabet i helt ekstraordinære tilfælde vil kunne have ret til en opholdstilladelse i Danmark under henvisning til EMRK artikel 8.

Det er på den baggrund Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at forslaget kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre en begrænset øget administration i forbindelse med behandlingen af de af lovforslaget omfattede sager. På den baggrund forventes lovforslaget alene at medføre helt marginale merudgifter, der finansieres inden for de eksisterende rammer.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget indebærer, at en person, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, kan af udlændinge- og integrationsministeren fratages sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs. Der vil i den forbindelse være mulighed for efterfølgende domstolsprøvelse af afgørelsen.

Ved afgørelsen om fratagelse vil der kunne lægges vægt på handlinger, der ligger forud for lovens ikrafttræden, men alene i det omfang handlingerne kunne føre til frakendelse ved dom efter nugældende § 8 B, stk. 1, da de blev foretaget. Herved forstås, at handlingerne, da de blev foretaget, var omfattet af gerningsbeskrivelsen i en eller flere af de bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, der kunne danne grundlag for frakendelse ved dom efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1. Det vil dog ikke i sig selv være tilstrækkeligt til en administrativ fratagelse, at den pågældende forud for lovens ikrafttræden uden tilladelse er indrejst i et område omfattet af straffelovens § 114 j, stk. 3.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 14. oktober 2019 til den 21. oktober 2019 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet (Advokatsamfundet), Amnesty International, Børnerådet, Børne- og Kulturchefforeningen, Børns Vilkår, Centralorganisationernes Fællesudvalg CFU, Danes Worldwide, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Rejsebureau Forening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Flygtningehjælp, Datatilsynet, DFUNK – Dansk Flygtningehjælp Ungdom, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Den Katolske Kirke i Danmark, DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Domstolsstyrelsen, Folkehøjskolernes Forening i Danmark, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Færøernes Landsstyre, Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre), HK/Danmark, Indvandrermedicinsk klinik, Odense Universitetshospital, Indvandreradvisningen, Institut for Menneskerettigheder, Kirkernes Integrationstjeneste, KL, Knud Vilby (på vegne af Fredsfonden), Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed (Kvindefredsligaen), Landsforeningen Adoption & Samfund, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisation af kvindekrisecentre (LOKK), Mellemfolkeligt Samvirke, Plums Fond for fred, økologi og bæredygtighed (Tidl. Fredsfonden), PRO-Vest, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Red Barnet, Refugees Welcome, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, Samtlige byretter, SOS Racisme, Work-live-stay southern denmark, Ældresagen, Ægteskab uden grænser, Aarhus Erhverv / International Community, 3 F.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/min-dreudgifter (Hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør ”Ingen”)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Begrænsede merudgifter, der finansieres inden for eksisterende rammer.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Begrænset øget administration i forbindelse med sagsbehandling.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Indfører administrativ frakendelse af dansk indfødsret.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen

Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, kan den, som dømmes for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, ved dom frakendes sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Der er efter gældende regler ikke hjemmel til at fratage en person sin danske indfødsret administrativt, hvor personen har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Det foreslås, at der indsættes tre nye stykker i § 8 B, som indfører hjemmel til, at der kan ske administrativ fratagelse i tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Det forudsættes, at i tilfælde hvor det både er muligt at indlede en sag om frakendelse af dansk indfødsret i henhold til indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, hvorefter frakendelse sker ved dom og i henhold til den foreslåede § 8 B, stk. 3, hvor fratagelse sker administrativt, vil frakendelsessagen blive indledt i henhold til § 8 B, stk. 1.

Det forudsættes endvidere, at der i hver enkelt sag om administrativ fratagelse foretages en konkret og individuel vurdering af, om den pågældendes handlinger har udgjort en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Formuleringen ”handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser” stammer fra Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret, og den foreslåede bestemmelse skal praktiseres i overensstemmelse hermed.

Det vil være arten og karakteren af handlemåden, der afgør, om der kan ske fratagelse. Dét, at der er tale om alvorlig kriminalitet, vil ikke i sig selv kunne begrunde, at der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Ved vurderingen af, om der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, vil det kunne indgå, om handlemåden er kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 og 13. Det vil dog ikke ved afgørelsen om administrativ fratagelse skulle vurderes, om den pågældende har gjort sig skyldig i overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, herunder om der foreligger det til domfældelse fornødne forsæt, men alene være gerningsbeskrivelserne i kapitel 12 og 13, der kan inddrages i vurderingen af, om en handlemåde er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Det vil heller ikke være udelukket, at handlinger, som ikke er omfattet af nogen gerningsbeskrivelse i kapitel 12 og 13 i straffeloven, men som er af lignende karakter, kan føre til administrativ fratagelse, hvis den udviste handlemåde er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Det vil som udgangspunkt være udlændinge- og integrationsministeren, der vurderer om pågældende har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser og herefter træffer afgørelse, om der skal ske fratagelse.

I sager, hvor justitsministeren vurderer, at der foreligger oplysninger af fortrolig og sikkerhedsmæssig karakter, kan justitsministeren efter anmodning foretage vurderingen af, om den pågældende må anses for at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. I sådanne sager lægges justitsministerens vurdering af handlemåden til grund ved udlændinge- og integrationsministerens afgørelse af sagen.

I forbindelse med udlændinge- og integrationsministerens afgørelse om fratagelse af dansk indfødsret skal der foretages en konkret proportionalitetsafvejning af fratagelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed. Proportionalitetsvurderingen vil være på linje med den proportionalitetsafvejning, der skal foretages ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter den nuværende § 8 B, stk. 1, i indfødsretsloven, som omhandler frakendelse af dansk indfødsret for personer, der er dømt for overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13. Den betydning, som fratagelse af dansk indfødsret har for en person, må bero på en konkret vurdering af den pågældendes forhold. Ved denne vurdering bør der navnlig lægges vægt på personens tilknytning her til landet og til udlandet, herunder det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Der kan i den forbindelse bl.a. lægges vægt på varigheden og karakteren af en persons ophold i Danmark og i udlandet samt en persons aktuelle familiemæssige forhold her i landet og i udlandet samt den pågældendes rødder, herunder om familien har en langvarig tilknytning til Danmark.

I sager, hvor fratagelsen af dansk statsborgerskab samtidig medfører fortabelse af vedkommendes unionsborgerskab, skal det endvidere indgå i vurderingen, om fratagelsen af statsborgerskabet har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes familie- og arbejdsliv i forhold til EU-retten. Der skal således også indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande i proportionalitetsvurderingen.

Der vil med lovforslaget ikke være krav om, at den pågældende forud for den administrative fratagelse er dømt for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, og det vurderes heller ikke i forbindelse med den administrative fratagelse, om den pågældende har gjort sig skyldig i en overtrædelse af disse bestemmelser, herunder om der foreligger det til domfældelse fornødne forsæt.

Der vil med lovforslaget ikke være krav om, at den pågældende befinder sig her i landet i forbindelse med sagen om administrativ fratagelse.

Bestemmelsen omfatter som udgangspunkt alle danske statsborgere, uanset hvorledes dansk indfødsret er erhvervet, og omfatter således f.eks. både personer, som har erhvervet dansk indfødsret ved fødslen, ved adoption, ved erklæring og ved naturalisation. Det er dog en betingelse for fratagelse af dansk indfødsret, at den pågældende ikke derved bliver statsløs.

I vurderingen af om en person ved fratagelsen bliver statsløs, kan det indgå, om den pågældende kan erhverve et statsborgerskab i et andet land ved blot at lade sig registrere ved dette lands myndigheder, selv om den pågældende på tidspunktet for fratagelsen kun er i besiddelse af dansk statsborgerskab.

Det kan eksempelvis være tilfældet i en fratagelsessituation, hvor personen har ret til et andet statsborgerskab ved blot at lade sig registrere som statsborger i dette land. Personen kan så lade sig registrere og erhverve dette lands statsborgerskab og derved undgå statsløshed.

Det kan også være tilfældet i en fratagelsessituation, hvor en person lader sig løse fra det andet lands

statsborgerskab for at undgå fratagelse af det danske statsborgerskab, og hvor personen ved en registrering kan generhverve det løste statsborgerskab.

Det bemærkes i den forbindelse, at det skal være en reel mulighed for personen at opnå det pågældende statsborgerskab. Hvis den pågældende ikke har et andet statsborgerskab og reelt ikke har mulighed for at opnå et andet statsborgerskab, vil den pågældende ved en fratagelse af det danske statsborgerskab blive statsløs og vil derfor ikke kunne fratages sit danske statsborgerskab.

Fratagelsen af dansk indfødsret har alene virkning for den person, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser. Eventuelle børn under 18 år, som har erhvervet dansk indfødsret gennem den pågældende, vil således ikke være omfattet af fratagelsen.

Det bemærkes i øvrigt, at fratagelsen af dansk indfødsret vil have retsvirkning fra meddelelse af afgørelsen om fratagelse. Indbringelsen for domstolene kan efter forslaget ikke tillægges opsættende virkning.

Afgørelse om fratagelse af dansk indfødsret indebærer ikke, at den pågældendes rettigheder og forpligtelser skal revurderes for så vidt angår perioden fra erhvervelsen og indtil fratagelsen af den danske indfødsret. Det gælder, selvom indfødsretten helt eller delvist har været afgørende for den pågældendes retsstilling på visse punkter.

Omvendt kan en person ikke efter fratagelse af dansk indfødsret støtte ret på, at vedkommende tidligere har haft dansk indfødsret. Personer, som er frataget dansk indfødsret, vil således ikke kunne påberåbe sig lovbestemmelser, som giver særlige rettigheder m.v. til tidligere danske statsborgere.

Det foreslås endvidere, at justitsministeren kan bestemme, at oplysninger, der er indgået i vurderingen af, at den pågældende har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser af sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan videregives til den pågældende og endvidere, at oplysningerne ikke kan videregives til udlændinge- og integrationsministeren, der skal træffe afgørelse. Dette er svarende til den mulighed, justitsministeren har efter udlændingelovens § 45 b, stk. 2, ved vurderingen af, om en udlænding må anses for en fare for statens sikkerhed.

Hvis justitsministeren har bestemt, at oplysninger af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den person, vurderingen angår, og udlændinge- og integrationsministeren, der skal træffe afgørelse i sagen, vil vurderingen af, om den pågældende må anses for at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, efter anmodning blive foretaget af justitsministeren.

Det bemærkes i øvrigt, at en beslutning om, at oplysningerne ikke kan videregives til den pågældende, der har fået frataget sin danske indfødsret, også indebærer, at den pågældendes partsrepræsentation, herunder advokat, heller ikke kan få indsigt i oplysningerne.

En beslutning om, at oplysningerne ikke kan videregives til den pågældende gælder også i forbindelse med en domstolsbehandling efter den foreslåede § 8 F.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 5* optages fratagelsen efter *stk. 3* til den, der efter § 8 B, *stk. 3*, har fået frataget sin danske indfødsret, som meddelelse i Statstidende, hvis det trods rimelige bestræbelser herpå ikke er muligt på andre måder at meddele fratagelsen til vedkommende.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Efter den gældende indfødsretslovs § 8 C kan en person ikke støtte ret på at have haft dansk indfødsret, når den pågældende er frakendt indfødsretten i medfør af § 8 A eller § 8 B. Det gælder dog ikke, i det omfang retsforholdet vedrører tiden før frakendelse.

Med den foreslåede ændring af § 8 C vil en person, der er blevet frataget sin danske indfødsret i medfør af § 8 B, stk. 3, ikke kunne støtte ret på at have haft dansk indfødsret. Det gælder dog ikke, i det omfang retsforholdet vedrører tiden før frakendelse.

Til nr. 3

En person, der administrativt har fået frataget sit danske statsborgerskab, vil i medfør af grundlovens § 63 kunne indbringe den administrative afgørelse for domstolene.

Henset til, at der undtagelsesvist kan være oplysninger i sagen af fortrolig karakter, vil der være behov for – også i forbindelse med domstolsprøvelsen – af sikkerhedsmæssige grunde at kunne undtage dette fra partens kendskab.

Det foreslås derfor, at der fastsættes særlige processuelle regler i indfødsretsloven som § 8 F for denne domstolsprøvelse. De foreslåede regler tager udgangspunkt i udlændingelovens kapitel 7 b, som indeholder særlige regler for domstolsprøvelse af visse beslutninger om administrativ udvisning af udlændinge, der må anses for en fare for statens sikkerhed.

Med den foreslåede bestemmelses *stk. 1* vil det i sager om fratagelse af dansk indfødsret være den, der har fået frataget sin danske indfødsret, der skal indbringe sagen for domstolene. Der vil således ikke ske en automatisk indbringelse af sagen.

Baggrunden herfor er, at det er Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at den pågældende vil have mulighed for at varetage sine interesser under behandlingen af den administrative sag, herunder i forbindelse med partshøring, hvorfor afgørelsen ikke vil have en sådan karakter, at der er behov for en automatisk efterprøvelse af afgørelsen.

Der foreslås fastsat en frist for indbringelse for domstolene på 4 uger af hensyn til sagens fremme. Retten kan dog undtagelsesvis tillade en indbringelse efter 4 uger. Retten kan således give oprejsningsbevilning. Dette kan f.eks. være i tilfælde, hvor parten pga. undskyldelige forhold kan godtgøre ikke at være blevet bekendt med klagefristen til domstolene. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke vil være et undskyldeligt forhold, at parten har bragt sig selv i en situation, hvor det ikke er muligt for vedkommende at tilgå sin e-boks eller læse Statstidende.

Som følge af sagernes særlige karakter foreslås det, at der i sagens afgørelse ved byretten deltager 3 dommere ligesom i sager efter udlændingelovens kapitel 7 b. Dette indebærer, at der ved hovedforhandlingen i byretten deltager 3 dommere, mens en enkelt dommer uden for hovedforhandlingen som udgangspunkt kan handle på rettens vegne, jf. retsplejelovens § 12, stk. 2.

Det vil være udlændinge- og integrationsministeren, eller den ministeren bemyndiger hertil, der vil være part i sagen for det offentlige.

I sager hvor justitsministeren efter den foreslåede bestemmelse i § 8 B, stk. 4, 2. pkt., til indfødsretsloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, har foretaget vurderingen af, om pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, er det både udlændinge- og integrationsministeren og justitsministeren, eller den ministrene bemyndiger hertil, der vil være part i sagen for det offentlige. Det skyldes, at det i disse sager vil være justitsministeren, der har kendskab til de fortrolige oplysninger i sag-

en, der har ført til vurderingen af pågældendes handlemåde, mens udlændinge- og integrationsministeren har truffet afgørelse om fratagelse.

Udlændinge- og integrationsministeren, eller den ministeren bemyndiger hertil, kan helt eller delvist lade personer, der er ansat i Politiets Efterretningstjeneste, møde for sig i retten som rettergangsfuldmægtige.

Det foreslås endvidere, at indbringelse af en afgørelse om fratagelse af dansk indfødsret ikke kan tillægges opsættende virkning.

En afgørelse om administrativ fratagelse er efter forslaget tillagt retsvirkning fra meddelelse af afgørelsen for parten. Ved meddelelse af afgørelser via lov om Offentlig Digital Post forstås herved, at meddelelsen er tilgængelig for den pågældende gennem den offentlige digitale postløsning. Såfremt individuel meddelelse af afgørelsen ikke er mulig, jf. den foreslåede § 8 B, stk. 5, træder afgørelsen i kraft ved offentliggørelse i Statstidende.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 2* skal retten ved domstolsbehandlingen beskikke en advokat til at repræsentere den, som efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret. Den foreslåede bestemmelse skal sikre, at pågældende har den nødvendige repræsentation ved sagens behandling ved domstolene.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 3* skal retten beskikke en særlig advokat for den, der har fået frataget sin danske indfødsret. Den særlige advokat vil kun blive beskikket, hvis der indgår oplysninger i sagen som af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den pågældende og dennes advokat, jf. den foreslåede § 8 B, stk. 4, 1. pkt., dvs. oplysninger, der er indgået i vurderingen af, at den pågældende har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Den særlige advokat vil have til opgave at varetage interesserne for den pågældende og på vegne af denne udøve partsbeføjelser med hensyn til oplysninger, der efter den foreslåede bestemmelse i § 8 B, stk. 4, 1. pkt., af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den pågældende og dennes advokat. Den pågældende, der har fået frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat har ikke adgang til de pågældende oplysninger og har ikke mulighed for at udøve de sædvanlige partsbeføjelser, herunder navnlig at kunne vurdere og udtale sig om de pågældende oplysninger, selv om disse fremlægges for retten og indgår i grundlaget for rettens afgørelse. Dette varetages i stedet af den særlige advokat, der har indsigt i og mulighed for at udtale sig om det materiale, som fremlægges for retten med henblik på at indgå i sagen, herunder de fortrolige oplysninger, som af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat.

Den særlige advokat vil udøve partsbeføjelser på vegne af den pågældende med hensyn til disse fortrolige oplysninger, men er i øvrigt ikke part eller partsrepræsentant i sagen. I det omfang den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret, sammen med sin advokat kan udøve sædvanlige civilprocessuelle partsbeføjelser, herunder med hensyn til oplysninger, som er videregivet til udlændingen og fremlagt i retten, optræder den særlige advokat således ikke på vegne af den pågældende. Den særlige advokat har f.eks. indsigt i og kan udtale sig om oplysninger, som er undtaget efter den foreslåede § 8 B, stk. 4, 1. pkt. Den særlige advokat kan også fremsætte begæring om, at sådanne oplysninger skal videregives til den, der er frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat, jf. den foreslåede bestemmelses *stk. 7*, og kan kære rettens afgørelse om, at oplysningerne ikke skal videregives. Den særlige advokat har derimod ikke en almindelig adgang til f.eks. at kære rettens procesledende afgørelser under sagens behandling eller at indbringe byrettens endelige afgørelse i sagen for landsretten. Dette tilkommer den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret, og som er part i sagen.

Med hensyn til salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede særlige advokat vil samme regler gælde

som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31. Dette indebærer, at salær m.v. betales af det offentlige.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 4* skal den særlige advokat underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at deltage i disse, således at det sikres, at den særlige advokat har løbende indsigt i sagen ved retten. Advokaten skal gøres bekendt med det materiale, som indgår i sagen for retten, dvs. det materiale, som fremlægges af det offentlige med henblik på, at det kan indgå i rettens afgørelse (og eventuelt supplerende materiale, som fremlægges af den pågældende, der er blevet frataget sin danske indfødsret og dennes advokat).

Den særlige advokat skal endvidere som udgangspunkt have udleveret kopi af materialet. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, kan dog bestemme, at der af sikkerhedsmæssige grunde ikke skal udleveres kopi til den særlige advokat. Dette vil alene kunne være relevant med hensyn til de oplysninger, der efter den foreslåede § 8 B, stk. 4, 1. pkt., af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret. I så fald skal den særlige advokat på anden måde have fornøden adgang til materialet, f.eks. ved at gennemse det pågældende materiale i retten eller hos politiet.

Spørgsmålet om udlevering af kopi vil kunne indbringes for retten, der også kan tage stilling til en eventuel tvist om, hvordan advokaten i stedet skal have adgang til materialet.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 5* skal retten bestemme, hvordan en person, der har fået frataget sin danske indfødsret, og som opholder sig i udlandet, får lejlighed til at udtale sig over for retten i forbindelse med domstolsprøvelsen af afgørelsen om fratagelsen. Det kan f.eks. ske ved anvendelse af telekommunikation (telefon- eller videoforbindelse), ved en indenretlig afhøring foretaget i det land, hvor den pågældende opholder sig, eller ved fremlæggelse af en eller flere skriftlige erklæringer fra den pågældende.

Med den foreslåede bestemmelses *stk. 6* vil det fremgå udtrykkeligt af loven, at de oplysninger, som i medfør af § 8 B, stk. 4, 1. pkt., ikke kan videregives til den pågældende, der har fået frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat, videregives til den særlige advokat, der varetager den pågældendes interesser med hensyn til disse oplysninger.

Den særlige advokat vil kunne drøfte sagen med udlændingen og dennes advokat, indtil det tidspunkt, hvor de nævnte fortrolige oplysninger er videregivet til den særlige advokat. Når sådanne oplysninger er videregivet til den særlige advokat, må vedkommende ikke længere drøfte sagen med udlændingen eller dennes advokat. I modsat fald kunne der være en risiko for, at den særlige advokat ved f.eks. at stille supplerende spørgsmål til udlændingen uforvarende kunne komme til at afsløre kendskab til oplysninger, som af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til udlændingen. Den særlige advokat er afskåret fra at drøfte sagen med udlændingen og dennes advokat, men der er ikke noget til hinder for, at den særlige advokat f.eks. skriftligt bekræfter modtagelsen af materiale fra udlændingen eller dennes advokat.

Det forudsættes, at den særlige advokat indledningsvis drøfter sagen med den pågældende, der har fået frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat, herunder deres bemærkninger vedrørende de oplysninger, som er videregivet til de pågældende, således at dette kan indgå i advokatens videre arbejde med sagen i relation til de fortrolige oplysninger, som ikke kan videregives til den, der har fået frataget sin danske indfødsret. Den pågældende eller dennes advokat kan herudover når som helst give skriftlige meddelelser til den særlige advokat om sagen og kan således løbende videregive yderligere oplysninger og synspunkter til den særlige advokat, herunder efter at de fortrolige oplysninger er videregivet til den særlige advokat, og denne ikke længere kan drøfte sagen med den pågældende. Den særlige advokat vil

endvidere være til stede ved retsmøder i sagen, jf. bestemmelsens stk. 4, og vil således også ad den vej løbende have kendskab til synspunkter fra den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret.

Den særlige advokat må ikke udtale sig i retsmøder, hvor den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret eller dennes advokat er til stede, når de fortrolige oplysninger er videregivet til den særlige advokat. Det er den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret og dennes advokat, der i videst muligt omfang varetager sædvanlige civilprocessuelle partsbeføjelser i sagen, herunder udtaler sig i retsmøder om sagen. Det er alene i retsmøder, hvor den pågældende ikke er til stede, fordi der fremlægges de nævnte fortrolige oplysninger, at den særlige advokat varetager den pågældendes interesser og kan udtale sig om sagen.

Med den foreslåede bestemmelses *stk. 7* vil retten kunne beslutte af egen drift eller efter begæring fra den særlige advokat, at oplysninger, som justitsministeren har bestemt ikke kan videregives til en udlænding efter den foreslåede § 8 B, stk. 4, 1. pkt., videregives til udlændingen og dennes advokat, hvis sikkerhedsmæssige forhold ikke kan begrunde justitsministerens bestemmelse efter § 8 B, stk. 4, 1. pkt.

Det er med § 8 B, stk. 4, 1. pkt., foreslået, at justitsministeren i sager om fratagelse af dansk indfødsret efter den foreslåede § 8 B, stk. 3, kan bestemme, at oplysninger, der er indgået i vurderingen af, at en person har en udvist en handle måde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser af sikkerhedsmæssige hensyn kan tilbageholdes fra den pågældende.

Retten vil således i disse sager af egen drift eller efter begæring fra den særlige advokat kunne bestemme, at fortrolige oplysninger omfattet af § 8 B, stk. 4, 1. pkt., skal videregives til den pågældende, der har fået frataget sin danske indfødsret og dennes advokat. Bestemmelsen kan således anvendes i tilfælde, hvor retten efter en konkret vurdering finder, at der ikke foreligger sådanne sikkerhedsmæssige forhold, at oplysningerne bør være fortrolige og ikke videregives til udlændingen og dennes advokat, f.eks. hvis retten ikke finder, at der er særlige hensyn til PET's arbejdsmetoder m.v., som medfører, at de pågældende oplysninger bør være fortrolige.

Uanset om spørgsmålet om videregivelse af sådanne fortrolige oplysninger rejses af retten af egen drift eller efter begæring fra den særlige advokat, vil både den særlige advokat og den, der for det offentlige er part i sagen, have adgang til at udtale sig om spørgsmålet om videregivelse, inden retten træffer afgørelse.

Retten vil træffe afgørelse ved kendelse, som efter de almindelige regler herom skal begrundes, jf. retsplejelovens § 218, stk. 1. I overensstemmelse med, at den særlige advokat med hensyn til disse fortrolige oplysninger varetager interesserne i sagen på vegne af den pågældende, der har fået frataget sin danske indfødsret, kan afgørelsen kæres af den særlige advokat og af den, der for det offentlige er part i sagen.

Kære af rettens afgørelse om, at oplysninger skal videregives, vil tillægges opsættende virkning. Oplysningerne kan derfor ikke videregives til den pågældende, der har fået frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat, før der foreligger en endelig retsafgørelse om spørgsmålet. Det er forudsat, at selve retssagen om prøvelsen af fratagelsen ikke færdigbehandles ved retten, før der er taget endelig stilling til, i hvilket omfang fortrolige oplysninger kan videregives til den pågældende og dennes advokat.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 8* vil justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, i tilfælde, hvor retten har truffet afgørelse om, at fortrolige oplysninger videregives til udlændingen og dennes advokat, efter § 8 B, stk. 7, have mulighed for at bestemme, at de pågældende oplysninger ikke indgår i sagen for retten.

I tilfælde, hvor justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, uanset rettens beslutning finder,

at oplysningerne ikke bør videregives, medfører dette, at retten i så fald må træffe afgørelse på det foreliggende grundlag. Beslutningen kan både omfatte alle oplysninger omfattet af rettens afgørelse om, at oplysninger videregives, og begrænses til at gælde visse oplysninger, således at de øvrige oplysninger videregives til den pågældende, der har fået frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 9* vil en dommer, som har deltaget i afgørelsen om, at de pågældende oplysninger videregives til den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret og dennes advokat, ikke længere kunne deltage som dommer i sagen, hvis det efter *stk. 8* er blevet besluttet, at visse oplysninger ikke længere skal indgå i sagen for retten. I modsat fald ville den pågældende dommer have kendskab til disse fortrolige oplysninger, selv om de ikke længere indgår i sagen for retten. Tilsvarende kan en dommer ikke deltage som dommer i sagen, hvis han eller hun i øvrigt har haft adgang til oplysninger, som er omfattet af en beslutning efter *stk. 8* om, at oplysningerne ikke længere indgår i sagen for retten. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis de pågældende oplysninger har været fremlagt for retten inden en beslutning efter *stk. 8* – også i denne situation har den pågældende dommer således fået kendskab til fortrolige oplysninger, som ikke længere indgår i sagen.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 10* vil den del af et retsmøde, hvor der er fortrolige oplysninger omfattet af § 8 B, *stk. 4, 1. pkt.*, holdes for lukkede døre.

Dette gælder alle dele af et retsmøde, hvor sådanne oplysninger kommer frem eller omtales, hvad enten det f.eks. sker som led i en bevisførelse eller som led i den særlige advokats eller det offentliges repræsentants procedure for retten. Dette gælder også retsmøder, hvor retten behandler spørgsmålet om videregivelse af fortrolige oplysninger til den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret eller dennes advokat efter *stk. 7*. Hvis retten har bestemt, at oplysninger omfattet af § 8 B, *stk. 4, 1. pkt.*, videregives til den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret, i forbindelse med sagens behandling i retten, finder bestemmelse om behandling for lukkede døre dog ikke anvendelse.

I den lukkede del af et retsmøde deltager den særlige advokat, men ikke den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat.

Spørgsmålet om, hvorvidt retsmøder i sagen i øvrigt holdes for åbne eller lukkede døre, skal afgøres efter retsplejelovens almindelige regler herom, jf. navnlig retsplejelovens § 29.

Ved behandlingen af en sag efter de foreslåede regler vil visse dele af retsmøderne foregå for lukkede døre uden tilstedeværelse af den pågældende, der er frataget sin indfødsret, og dennes advokat, hvor den pågældendes interesser i stedet varetages af den særlige advokat, mens retsmøderne i øvrigt foregår med deltagelse af den pågældende og dennes advokat samt den særlige advokat, jf. *stk. 4*. Retten bestemmer derfor i den enkelte sag, hvordan retsmøder, der helt eller delvist holdes for lukkede døre, gennemføres mest hensigtsmæssigt.

Det forudsættes, at retsmøderne i videst muligt omfang foregår efter de almindelige regler blandt andet om gennemførelse af hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 365, men at retten kan træffe beslutning om de fornødne ændringer ved afholdelsen af retsmøderne som følge af, at den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat ikke deltager i alle dele af sagens retsmøder. Retten vil f.eks. kunne bestemme, at hovedforhandlingen foregår på den måde, at den pågældende og dennes advokat deltager i den første del af retsmødet, hvor der fremlægges alle oplysninger, som ikke er omfattet af en beslutning efter § 8 B, *stk. 4, 1. pkt.*, hvorefter parterne (den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret, og den offentlige repræsentant) gør rede for deres opfattelse af sagen (proceduren). Herefter forlader den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat retsmødet, og der kan i et lukket retsmøde fremlægges de fortrolige oplysninger, der af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den pågældende, jf. § 8 B, *stk. 4, 1. pkt.* Herefter procederer den særlige advokat og det

offentliges repræsentant og gør rede for deres opfattelse af sagen i lyset af de fortrolige oplysninger, som nu er fremlagt for retten. På dette samlede grundlag træffer retten sin afgørelse i sagen, jf. også stk. 11.

Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 11* træffer retten afgørelse, efter parterne (den pågældende, der er frataget sin danske indfødsret, og den offentlige repræsentant), og den særlige advokat beskikket efter stk. 3 har haft lejlighed til at udtale sig, og afgørelsen træffes ved dom.

Med den foreslåede bestemmelses *stk. 12* foreslås det i sammenhæng med forslaget om, at en indbringelse af en afgørelse om fratagelse af dansk indfødsret ikke har opsættende virkning, at en anke af sagen tilsvarende ikke kan tillægges opsættende virkning. Det foreslåede stykke 12 vil være en undtagelse til hovedreglen i retsplejelovens § 480, stk. 3, hvor det fremgår, at den ret, til hvilken dommen ankes efter fuldbyrdelsesfristens udløb, kan tillægge anken opsættende virkning.

Med den foreslåede bestemmelses *stk. 13* foreslås det, at de særlige processuelle regler også skal gælde ved sagens behandling i landsretten og Højesteret.

Til § 2

Til nr. 1

Efter den gældende bestemmelse i udlændingelovens § 9 d, gives der efter ansøgning opholdstilladelse til en udlænding, som tidligere har haft dansk indfødsret, medmindre udlændingens danske indfødsret er frakendt ved dom efter § 8 A eller § 8 B i indfødsretsloven.

Den foreslåede ændring vil medføre, at også personer, der er frataget deres statsborgerskab administrativt, vil være udelukket fra at opnå opholdstilladelse som tidligere dansk statsborger.

Til nr. 2

Det foreslås, at det er de samme særlige advokater, der beskikkes efter den foreslåede § 8 F, stk. 3, som efter udlændingelovens § 45 j er antaget til at blive beskikket efter udlændingelovens § 45 e, stk. 2, 2. pkt.

Den foreslåede proces til domstolsprøvelse af afgørelser om fratagelse af dansk indfødsret efter den foreslåede § 8 B, stk. 3, tager udgangspunkt i udlændingelovens kapitel 7 b, hvorfor de processuelle regler er meget lig hinanden, og derfor er det naturligt, at de samme advokater også kan beskikkes i sager om fratagelse af dansk indfødsret efter den foreslåede § 8 B, stk. 3, i indfødsretsloven, og omfattes af de samme regler.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Det foreslås, at loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende. Endvidere foreslås det, at lovforslaget kan stadfæstes straks efter dets vedtagelse.

Der vil først fra lovens ikrafttræden kunne træffes administrative afgørelser om fratagelse af dansk indfødsret efter den foreslåede § 8 B, stk. 3. Ved afgørelsen om fratagelse vil der kunne lægges vægt på handlinger, der ligger forud for lovens ikrafttræden, men alene i det omfang handlingerne kunne føre til frakendelse ved dom efter nugældende § 8 B, stk. 1, da de blev foretaget. Herved forstås, at handlingerne, da de blev foretaget, var omfattet af gerningsbeskrivelsen i en eller flere af de bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, der kunne danne grundlag for frakendelse ved dom efter indfødsretslovens § 8 B,

stk. 1. Det vil dog ikke i sig selv være tilstrækkeligt til en administrativ fratagelse, at den pågældende forud for lovens ikrafttræden uden tilladelse er indrejst i et område omfattet af straffelovens § 114 j, stk. 3. Det bemærkes i denne forbindelse, at det ikke ved en afgørelse om administrativ fratagelse vil skulle vurderes, om den pågældende har gjort sig skyldig, herunder om der foreligger det til domfældelse fornødne forsæt, i overtrædelse af en eller flere af disse bestemmelser.

Til § 4

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighedsområde.

Den foreslåede bestemmelse i § 4 indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at loven ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 8 B. ---
Stk. 2 ---

§ 8 E ---

§ 1

I lov om dansk indfødsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 1029 af 10. juli 2018, som ændret ved § 1 i lov nr. 1735 af 27. december 2018 og § 2 i lov nr. 173 af 27. februar 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 B indsættes som *stk. 3-5*:

»*Stk. 3.* Den, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, kan af udlændinge- og integrationsministeren fratages sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Stk. 4. Justitsministeren kan bestemme, at oplysninger, der indgår i vurderingen efter *stk. 3*, af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til parten eller til udlændinge- og integrationsministeren. I sager, hvor vurderingen af, om der er udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, i væsentligt omfang hviler på oplysninger, som ud fra sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan udleveres til parten eller til udlændinge- og integrationsministeren, kan justitsministeren efter anmodning vurdere, om den pågældende efter *stk. 3* må anses for at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Denne vurdering lægges til grund ved udlændinge- og integrationsministerens afgørelse af sagen.

Stk. 5. Hvis det trods rimelige bestræbelser ikke er muligt at meddele fratagelsen efter *stk. 3* til den, der efter § 8 B, *stk. 3*, har fået frataget sin danske indfødsret, på andre måder, optages fratagelse af statsborgerskab som meddelelse i Statstidende.«

2. I § 8 C indsættes efter ”frakendt”: ”eller frataget”.

3. Efter § 8 E indsættes:

»§ 8 F. Sager omfattet af § 8 B, *stk. 3*, kan indbringes for Københavns Byret af den, som efter § 8 B, *stk. 3*, har fået frataget sin danske indfødsret, inden 4 uger efter afgørelsens meddelelse. Københavns Byret kan dog undtagelsesvis tillade en indbringelse efter 4 uger. I afgørelsen af sagen ved byretten deltager 3 dommere. Udlændinge- og integrationsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, er part i sagen for det offentlige. Udlændinge- og integrationsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, kan lade personer, der er ansat i Politiets Efterretningstjeneste møde for sig i retten som rettergangsfuldmægtig. Sagens indbringelse for retten kan ikke tillægges opsættende virkning.

Stk. 2. Ved domstolsbehandlingen beskikker retten en advokat for den, som efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret.

Stk. 3. Ved domstolsbehandling efter stk. 1 beskikker retten en særlig advokat til at varetage interesser for den person, som i medfør af § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, og på vegne af denne udfører partsbeføjelser med hensyn til oplysninger omfattet af § 8 B, stk. 4, 1. pkt. Om salær og godtgørelse for udlæg til den særlige advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31.

Stk. 4. Den særlige advokat efter stk. 3 skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at deltage i disse. Den særlige advokat skal gøres bekendt med og have udleveret kopi af det materiale, som indgår i sagen for retten. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, kan dog bestemme, at der af sikkerhedsmæssige grunde ikke udleveres kopi til den særlige advokat. Spørgsmål herom kan indbringes for retten.

Stk. 5. Retten bestemmer, hvordan den, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, i tilfælde af at vedkommende opholder sig i udlandet, får lejlighed til at udtale sig over for retten.

Stk. 6. Oplysninger omfattet af § 8 B, stk. 4, 1. pkt., videregives til den særlige advokat beskikket efter stk. 3. Når sådanne oplysninger er videregivet til den særlige advokat, må advokaten ikke drøfte sagen med den, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, eller dennes advokat og må ikke udtale sig i retsmøder, hvor den, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, eller dennes advokat er til stede. Pågældende, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat kan til enhver tid give skriftlige meddelelser til den særlige advokat om sagen.

Stk. 7. Retten kan af egen drift eller efter begæring fra den særlige advokat beskikket efter stk. 3, beslutte, at oplysninger, der er indgået i justitsministerens vurdering efter § 8 B, stk. 4, 1. og 2. pkt., videregives til pågældende, der efter § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, og dennes advokat, hvis sikkerhedsmæssige forhold ikke kan begrunde justitsministerens bestemmelse efter § 8 B, stk. 4, 1. pkt. Afgørelsen træffes ved kendelse, og efter at den særlige advokat og den, der for det offentlige er part i sagen, har haft lejlighed til at udtale sig. Kendelsen kan kæres af de personer, der er nævnt i 2. pkt. Kære af en afgørelse om, at oplysninger videregives, har opsættende virkning.

Stk. 8. Har retten truffet afgørelse efter stk. 7, 1. pkt., kan justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, bestemme, at de pågældende oplysninger ikke indgår i sagen for retten.

Stk. 9. Ingen må deltage som dommer i sagen, hvis den pågældende har truffet afgørelse efter stk. 7, 1. pkt., eller i øvrigt har haft adgang til oplysninger omfattet af en sådan afgørelse, og justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, har truffet beslutning efter stk. 8 om, at de pågældende oplysninger ikke indgår i sagen for retten.

Stk. 10. Den del af et retsmøde, der angår oplysninger omfattet af § 8 B, stk. 4, 1. pkt., eller hvor sådanne oplysninger fremlægges eller behandles, og som ikke er omfattet af en afgørelse efter stk. 7, holdes for lukkede døre. I denne del af et retsmøde deltager den særlige advokat beskikket efter stk. 3, men ikke pågældende og dennes advokat. Retten bestemmer, hvordan retsmøder, der efter dette stykke helt eller delvis holdes for lukkede døre, gennemføres.

Stk. 11. Retten træffer afgørelse, efter at parterne og den særlige advokat beskikket efter stk. 3, har haft lejlighed til at udtale sig. Rettens afgørelse træffes ved dom.

Stk. 12. Anke af en sag omfattet af denne bestemmelse kan ikke tillægges opsættende virkning.

Stk. 13. Reglerne i denne bestemmelse om sagens behandling i byretten gælder tilsvarende for sagens behandling i landsretten og Højesteret.«

§ 2

I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1022 af 2. oktober 2019, som ændret ved lov nr. 572 af 31. maj 2010, lov nr. 738 af 8. juni 2018 og § 1 i lov nr. 174 af 27. februar 2019, foretages følgende ændringer:

§ 9 d. Efter ansøgning gives der opholdstilladelse til en udlænding, som tidligere har haft dansk indfødsret, medmindre udlændingens danske indfødsret er frakendt ved dom efter § 8 A eller § 8 B i lov om dansk indfødsret.

§ 45 j. Justitsministeren antager et antal advokater, der kan beskikkes efter § 45 e, stk. 2, 2. pkt. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om de pågældende advokater, herunder om vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål.

I § 9 d ændres ”ved dom” til: ”eller frataget”.

2. I § 45 j, 1. pkt., indsættes efter ”§ 45 e, stk. 2, 2. pkt.”: ”, og indfødsretslovens § 8 F, stk. 3, 1. pkt.”